

Z neizprosno doslednostjo in jekleno besedo velikega umetnika je orisal Flaubert to usodo. Ustvaril je tipičen značaj, v katerem prevladuje egoistična fantazija, ki ne raste iz realnih nižin življenja v višavo, ampak je a priori odločen za padce. Ko mu je dal še časovno barvo, je hkrati pisal tudi obsodbo razmer, v katerih je zrastle Madame Bovary, obsodbo onega idealizma, ki se je, odcepljen od življenja, razraščal le še po ženskih institutih in v literaturi.

V okviru podaja Flaubert tudi sliko podeželskega življenja. Nikoli ne modruje, samo fakta navaja, a vsa premotrena pod kritično lečo njegovega razuma, ki hladnokrvno kaže vsemu konvencionalnemu šablonstvu in nezavednemu hinavstvu njega pravi obraz. Tu pripoveduje, kako so ljudje sebični, majhni in onemogli, kako je življenje spačeno v svojih religioznih, moralnih in gospodarskih idejah. Ali je povedal vso resnico, je seveda drugo vprašanje, kajti od resničnosti dejstev do resnice življenja je daljša pot, kot se sanja kritičnemu razumu.

Roman je na indeksu.

Dr. J. Šilc.

Andrej Rapè: **Mladini**. IV. zvezek s 14 slikami. 94 strani. — V. zvezek z dvema slikama. 88 strani. Ljubljana 1915. Izdalo in založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« v Ljubljani. Natisnila Učiteljska tiskarna. Cena vsakemu zvezku 1 K.

Vsebina teh Rapetovih zvezkov je prav mnogo vrstna: povesti, črtice iz življenja na kmetih, sličice iz otroškega življenja, orisi iz življenja narave.

Najbolj so mi všeč obrabci iz življenja otrok. (»Zaprta«, »Lojzek«, »Kaznovale so ga« v IV. zv., »Anica« v V. zv.). Pisani so povečini preprosto, dejanje je notranje resnično, le časih premalo enotno (Počitnice V. 41); pozna se neposredni stik z življenjem. Poučna tendenca ni preveč vsiljiva.

Iz istega razloga so dobre tudi slike iz kmetiškega življenja, kakor »Na semnju«, V. 12, zlasti pa »V konjskih vodah«, IV. 41 (Ali ni v tej povesti perioda na str. 43. preveč gramatično-retorična? Prehod med 1. in 2. poglavjem naj bi se jasneje premostil, drugače moti sedanjik v začetku 2. poglavja; podobno velja tudi za prehod do 1. pogl. v »Materi« IV. str. 2); črtica »Na jelena«, V. 69, pa nima dovolj enotnega dejanja in napravlja vtisk dolgovečnosti.

Božične in velikonočne povesti (»V božični noči«, IV. 13, »Krivčeva izpoved«, V. 1, »Ciganka«, V. 55) pa se mi ne zde posebno posrečene; dejanje ni dosti verjetno, življenja je v njih premalo, preveč pa solzave genljivosti. Iz zadnjih dveh razlogov mi tudi »Mati« (IV. 1), črtica iz sedanje strašne vojske, ni všeč. Čustva, ki se tu rišejo, so v primeri z življenjem, kot ga vidimo zdaj vsak dan, preplitva. Tudi črtice iz življenja narave mi v tej obliki niso všeč; preveč je v njih risanja in opisovanja, premalo jasnega dejanja; orisi so poleg tega preveč retorično-umetni. Zato se mi zdi prvo poglavje v črtici »Prezgodaj« (IV. 84) ponesrečeno, drugo pa prav dobro, ker je v njem naravni pojav izražen v dejanju (deček najde premrlo lastavico, ki je pomladi prezgodaj priletela k nam, in jo hoče rešiti, a je ne more). Tudi tam, kjer imajo te črtice obliko bajk, dejanje ni dovolj jasno, ker ga preveč prepregajo orisi.

Slog je v celoti dober, a ni vseskozi enako posrečen; tu in tam, posebno v orisih, bi bilo treba večje preprostosti, stilne umetnosti niso za mladino;

tudi stava besed ponekod (a redko!) ni povsem v redu (»Ječe srca in trepečejo«, stran 2). Vobče pa je način pripovedovanja primeren, v »Ciganki« (V, 55), ki pa je vsebinsko premalo verjetna, dosega skoroda umetniške učinke, in to ravno vsled preprostosti izražanja.

Ivan Grafenauer.

Časopis za zgodovino in narodopisje. 11. letnik (1914). Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Uredil Anton Kaspret. 80. Str. 185 in priloga. Tisk Cirilove tiskarne.

Pred nami leži 11. letnik te v zgodovinskem, narodopisnem in kulturnem oziru velezanimive revije. Da se društvo ni posvetilo zgolj zgodovini Slov. Štajerja, to priča baš letošnji letnik. — Prof. Ant. Kaspret objavlja obširno pismo Jurija Dalmatina, župnika škocijanskega (pri Turjaku), pisano l. 1589. Krištofu Turjaškemu, v katerem zagovarja svojega župljana Lukeža Verjanta (Viranta). — Dr. Metod Dolenc se bavi s pravosodstvom kostanjeviške opatiije (na Dolenjskem) v letih 1631–1655. Kot vir mu je služil urbar iz leta 1588. »Über die Herrschaft Landstraß«. — Dr. Jos. Gruden priobčuje važen fragment iz zgodovine ogrskih Slovencev: »Starine železnih in salajskih Slovencev«. Tu bodi pripomnjeno, da smo se do zdaj vse premalo zanimali za usodo ogrskih Slovencev. — Dr. Ljud. Pivko dokazuje v kratkem, a jedrnatem sestavku, da kralj Samo ni nikoli vladal Slovincem. — Dr. Jos. Glonar opisuje »Literarne odnošaje med štajerskimi Slovenci in Nemci v predmarčni dobi«. Gradivo je črpal iz pisem v literarni zapuščini R. G. Puffa. Zanima nas Puffovo prijateljstvo z Davorinom Trstenjakom in dejstvo, kako je on — Nемец — dobro poznal slovenske literarne razmere.

»Gradivo za krajevne kronike« (do zdaj Limbuš in cerkev sv. Jožefa pri Mariboru) bo lajšalo delo bodočim kronistom. — »Književna poročila« prinašajo ocene nekaterih strokovnih knjig, med temi Šleingerjeve »Slovenske bibliografije za l. 1907.–1912.« in Hartingerjeve »Hrvatsko-slovenske seljačke bune godine 1573.«, ki jo moramo upoštevati tudi mi Slovenci. — Prof. Fr. Kovačič je napisal iskren nekrolog † Tadiji Smičiklasu. — Zanima nas še priloga »Narodno blago ogrskih Slovencev«, ki ga je nabral Štefan Kúhar. Ne radi vsebine, ki je že precej znana, ampak radi jezika; zanimiva snov za filologa. Tu se vidi jako dobro, kako se je nebroj hrvatskih izrazov prav živo zajedlo v govoricu vzhodnih Slovencev. — Revija si je pridobila priznanje celo pri naših nemških sosedih, kar je umevno; kajti od svojega početka sèm ima v svojem krogu najboljše slovenske delavce. Kdorkoli se bo kdaj bavil z zgodovino Slovencev, nikakor ne bo smel prezreti te odlične smotre. Vsem slovenskim rodoljubom pa še posebno priporočamo »Poziv« društva na platnicah — za vsestransko gmotno in moralno podporo. Ant. Cvet.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Pravi člani in člani-dopisniki delujejo v treh razredih: u razredu historičko-filologičkom (predsednik dr. T. Maretić), filozofičko-juridičkom († preds. dr. Fr. pl. Marković), matematičko-prirodoslovnom (predsednik dr. G. Janeček); vsak razred pridno zbira gradivo za knjige. Iz Ljetopisa (1914) str. 63 nsl. razvidimo, da so za l. 1913. izdali ti trije razredi v okviru Akademije 20 knjig; in baš toliko jih je imelo biti izdanih za l. 1914.